

Aan
De minister van Financiën van Curaçao

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

Datum
18 april 2025
Ons kenmerk
Cft 202500037
Pagina
1/8

Uw kenmerk

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Bijlage
2

Onderwerp
Reactie op de vierde uitvoeringsrapportage 2024

Geachte heer Silvania,

Op 4 april 2025 ontving het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft) de uitvoeringsrapportage (UR) van Curaçao over het vierde kwartaal van 2024.¹ Met dit schrijven ontvangt u de reactie van het Cft op de vierde UR.² In bijlage 1 van deze brief vindt u een nadere uitleg en cijfermatige onderbouwing bij deze reactie.

Oordeel

De vierde UR toont een voorlopig overschot op de gewone dienst van XCG 142 miljoen.³ Daarmee voldoet Curaçao vooralsnog aan de centrale begrotingsnorm uit de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Rft) en de vereiste tekortcompensatie.⁴ Dit overschot zal echter nog aanzienlijk worden bijgesteld, omdat Curaçao nog nagekomen baten en lasten in het resultaat dient te verwerken.⁵ Curaçao verwacht na verwerking van deze baten en lasten voor 2024 uit te komen op een overschot van XCG 63 miljoen. Het is van groot belang dat Curaçao dit resultaat daadwerkelijk realiseert, omdat het overschot dient ter dekking van het verwachte tekort op de kapitaaldienst van XCG 62 miljoen.

Vervolg

Het Cft verzoekt Curaçao om in de eerste UR van 2025 de resultaten voor de gewone dienst en de kapitaaldienst per ultimo 2024 te actualiseren. Daarbij dient het land toe te lichten hoe een begrotingstekort over 2024 wordt voorkomen.

Op 17 maart 2025 ontving het Cft, in het kader van de hoor en wederhoorprocedure over de vastgestelde begroting 2025, liquiditeitsprognoses van Curaçao waarin verschillende scenario's voor de aflossing van de in 2025 aflopende obligatielening zijn uitgewerkt. Het Cft uitte zijn twijfels bij het realiteitsgehalte van deze liquiditeitsprognoses, omdat diverse kapitaaluitgaven ontbraken.⁶

Het Cft herhaalt zijn verzoek deze prognoses zo spoedig mogelijk te actualiseren, zodat het Cft zich een goed oordeel kan vormen over de liquiditeitspositie van het land en de in de begroting opgenomen leningen.

Toelichting

Ontwerpbegrotingswijziging 2024

Curaçao zet in de UR de realisatie tot en met het vierde kwartaal 2024 af tegen de vastgestelde begroting 2024. Het Cft adviseerde op 26 juni 2024 bij de ontwerpbegrotingswijziging (OBW) 2024 van Curaçao,⁷ maar deze OBW is in 2024 niet aan de Staten aangeboden ter goedkeuring. Ook de OBW 2023 is niet door de Staten behandeld. Het Cft wijst erop dat het budgetrecht van de Staten hierdoor wordt ondermijnd en benadrukt het belang van een tijdige vaststelling van begrotingswijzigingen. Tijdige vaststelling biedt niet alleen actueel inzicht in de financiële positie van het land, maar draagt ook bij aan de verbetering van de rechtmatigheid van het financieel handelen.

In dit kader vraagt het Cft ook uw aandacht voor de achterstand in het vaststellen van de jaarrekeningen. De laatst vastgestelde jaarrekening dateert van 2018, hetgeen betekent dat de Staten al vijf jaar geen decharge heeft verleend over het gevoerde financieel beheer. Het Cft verzoekt u met klem de achterstand zo spoedig mogelijk in te lopen.

Realisatie begrotingsoverschot

De vierde UR toont een voorlopig overschot op de gewone dienst van XCG 142 miljoen. De voorlopige realisatie komt aanmerkelijk hoger uit dan de vastgestelde begroting 2024, waarin een overschot werd geraamd van XCG 19 miljoen.

Het overschot van XCG 142 miljoen wordt echter nog bijgesteld. Uit de vierde UR blijkt dat Curaçao verwacht nog lasten voortkomend uit aangegane verplichtingen te zullen realiseren. Hierdoor zal het overschot op de gewone dienst volgens Curaçao dalen naar XCG 63 miljoen. Het Cft heeft onvoldoende inzicht in de stand van de verplichtingen om te kunnen controleren in hoeverre dit correct is en vraagt uw aandacht voor het verplichtingenbeheer.

Het tekort op de kapitaaldienst bedraagt ultimo het vierde kwartaal XCG 62 miljoen. Daarnaast is Curaçao op de kapitaaldienst verplichtingen aangegaan voor eveneens XCG 62 miljoen. Indien alle verplichtingen nog tot uitgaven leiden, zal het tekort over 2024 oplopen tot XCG 124 miljoen. In dat geval zal het overschot op de gewone dienst ontoereikend zijn om het tekort op de kapitaaldienst te kunnen compenseren. Het Cft verzoekt Curaçao om in de eerste UR van 2025 de realisatiecijfers van 2024 te actualiseren en dit risico te adresseren.

Kwaliteit en volledigheid UR

Het Cft verzoekt het land regelmatig om (aanvullende) informatie, deels vanwege het ontbreken van adequate toelichtingen in de uitvoeringsrapportages. Met de vierde UR zet Curaçao een goede stap in de verbetering van de kwaliteit van de uitvoeringsrapportages. Het Cft werkt graag samen met het land aan de verdere verbetering van de kwaliteit van de toelichtingen en de volledigheid van de uitvoeringsrapportages. Dit versterkt ook de uitoefening van het budgetrecht door de Staten.

In aanloop naar de eerste UR van 2025 treedt het secretariaat van Cft graag met het ministerie van Financiën in overleg over de onderbouwing van de vergunningsrechten voor kansspelaanbieders en casino's, (afwijkingen in) de rentelasten en afschrijvingen, de overige posten op de kapitaaldienst, en de status van de Roadmap naar een verlaagde schuldquote.

Financieel beheer

In de vierde UR ontbreekt de meest recente Roadmaprapportage. De Roadmap vormt een belangrijk onderdeel van de verbetering van het financieel beheer van het land, en het Cft verzoekt Curaçao de rapportage in het vervolg weer op te nemen in de uitvoeringsrapportages.

Op 3 april 2025 ontving het Cft separaat de Roadmaprapportage van 27 maart 2025. Uit de rapportage blijkt dat alle 11 deelprojecten zijn vertraagd of dreigen te vertragen. Het Cft sprak hierover op 18 juli 2024 al zijn zorgen uit richting de Raad van Ministers van Curaçao.⁸ Ook deed het Cft enkele voorstellen om het doel, een goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2026, te kunnen halen. Tot op heden is hierop geen reactie ontvangen. Het Cft verzoekt het land nogmaals dringend om zijn reactie, en ontvangt graag de zienswijze van het land op de haalbaarheid van de gestelde deadline.

Collectieve sector

Het Cft is momenteel niet in staat om de rentelastnorm voor 2025 te toetsen omdat de rapportage over de uitgaven-, ontvangsten-, tekort- en schuld cijfers van de collectieve sector over 2023 ontbreekt.⁹ Deze rapportage had voor 15 september 2024 aangeleverd moeten zijn. Voordat een rapportage over 2023 kan worden aangeleverd, dient eerst de collectieve sector voor de jaren 2023 en 2024 nog te worden vastgesteld. Ook moet de collectieve sector voor de jaren 2025 en 2026 worden vastgesteld¹⁰.

Het Cft verzoekt Curaçao om zo spoedig mogelijk de collectieve sector voor deze jaren vast te stellen en vervolgens de rapportage over 2023 aan te leveren. Omdat het land hierbij afhankelijk is van het Centraal Bureau voor de Statistiek Nederland, stelt het Cft voor om aan te sluiten bij het initiatief van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties om deze afstemming vlotter te laten verlopen.

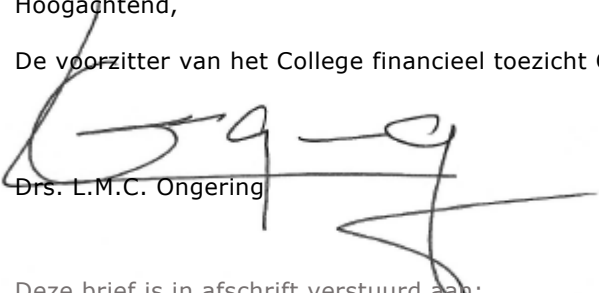
Kenmerk
Cft 202500037
Blad
4/8

Verbeterplan Ontvanger

Begin 2024 maakte u de bevindingen van de Stichting overheidsaccountantsbureau (SOAB) ten aanzien van het invorderingsproces van de Ontvanger openbaar. Vanwege de ernst van de bevindingen verzocht u de Ontvanger een verbeterplan op te stellen. Het Cft heeft vernomen dat het verbeterplan is vastgesteld en dat de Ontvanger periodiek rapporteert over de voortgang. Na afronding van het verbeterplan zal de SOAB een definitief oordeel vellen over de behaalde resultaten. Het Cft verzoekt Curaçao in de eerste UR van 2025 een toelichting te verstrekken over de voortgang van het verbeterplan en het moment waarop de behaalde resultaten definitief worden beoordeeld.

Hoogachtend,

De voorzitter van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten

Drs. L.M.C. Ongerling

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:

De voorzitter van de Staten van Curaçao

De minister-president van Curaçao

De secretaris-generaal van het ministerie van Financiën van Curaçao

Bijlage 1: Uitleg en cijfermatige onderbouwing

In tabel 1 is de realisatie weergegeven van de gewone dienst voor de vierde kwartalen van de jaren 2022-2024. Daarnaast zijn de nieuwe prognose van Curaçao voor 2024 en de vastgestelde begroting (VB) 2024 weergegeven.

Tabel 1: Overzicht realisatie gewone dienst (in miljoenen XCG)¹¹

	4e UR 2022	4e UR 2023	4e UR 2024	Prognose 2024	VB 2024
Baten	1.715	1.763	1.938	1.955	1.921
Belastingen	1.545	1.560	1.727		1.672
Schenken en subsidies	51	39	41		20
Andere baten	119	163	171		188
Kansspelvergunningenfee	0	0	0		40
Lasten	1.573	1.615	1.797	1.892	1.902
Beloning van personeel	415	413	465		505
Goederen en diensten	159	193	221		269
Afschrijving vaste activa	70	76	75		91
Interest	67	69	103		118
Subsidies & Overdrachten	368	368	438		412
Sociale zekerheid	495	497	496		499
Andere uitgaven	0	0	0		9
Resultaat	142	148	142	63	19

Bron: vierde uitvoeringsrapportages 2022-2024 en vastgestelde begroting 2024 van Curaçao.

Baten

Curaçao realiseert tot en met het vierde kwartaal 2024 XCG 1.938 miljoen aan baten en verwacht nog XCG 17 miljoen aan nagekomen baten te verwerken voor 2024. Daarmee komen de totale verwachte baten uit op XCG 1.955 miljoen. Dit is XCG 34 miljoen meer dan opgenomen in de VB 2024. De hogere realisatie ten opzichte van de VB wordt verklaard door hogere belastingbaten (met name de omzetbelasting, inkomstenbelasting en invoerrechten) en een hogere subsidie van Nederland voor de uitvoering van het Landspakket.

Andere baten vallen lager uit dan begroot. De baten uit de kansspelvergunningenfee worden niet apart gespecificeerd in de vierde UR. Curaçao merkt in de vierde UR op dat de realisatie van de andere baten lager uitvallen vanwege tekortkomingen in de interne beheersing. Dit wordt niet nader toegelicht. Graag gaat het Cft hierover in gesprek met het land.

Lasten

Curaçao realiseert tot en met het vierde kwartaal 2024 XCG 1.797 miljoen aan lasten en verwacht nog XCG 95 miljoen aan nagekomen lasten te verwerken voor 2024. Daarmee komen de totale verwachte lasten uit op XCG 1.892 miljoen. Dat is XCG 10 miljoen minder dan opgenomen in de VB 2024. De afwijking ten opzichte van de VB wordt met name verklaard door lagere personeelslasten en lagere rentelasten. De onderbesteding op personeelslasten is onder meer het gevolg van een grote uitstroom van personeel en lager dan begrote lasten voor salarisverhogingen. De lagere rentelasten zijn het gevolg van het bereiken van een akkoord over de ENNIA-oplossing, waardoor de rente op de geherfinancierde liquiditeitssteunlening is verlaagd. Het Cft drong in zijn advies bij de OBW 2024 al aan op de verwerking van dit besluit, om de begroting aan te laten sluiten bij de actuele situatie.

Kapitaaldienst

In tabel 2 is de realisatie weergegeven van de kapitaaldienst voor de vierde kwartalen van de jaren 2022-2024. Daarnaast is de vastgestelde begroting 2024 weergegeven.

Tabel 2: Overzicht realisatie kapitaaldienst (in miljoenen XCG)¹²

	4e UR 2022	4e UR 2023	4e UR 2024	VB 2024
Ontvangsten	1.013	107	94	191
Afschrijvingen en waardevermindering	53	57	74	91
Te ontvangen aflossingen	49	50	20	15
Aangegane geldleningen	0	0	0	72
Reserves en voorzieningen	0	0	0	14
Herfinanciering liquiditeitssteun	911	0	0	0
Uitgaven	979	75	157	210
Investerings	12	18	76	133
Kapitaalverstrekkingen	0	0	13	0
Aflossingen geldleningen	57	58	35	44
Aflossing liquiditeitssteun	911	0	33	33
Saldo	33	32	-62	-19

Bron: vierde uitvoeringsrapportages 2022-2024, vastgestelde begroting 2024 van Curaçao.

Op de kapitaaldienst begroot Curaçao voor 2024 XCG 133 miljoen aan investeringen, deels te financieren met bij Nederland aan te trekken leningen. Tot en met het vierde kwartaal realiseert Curaçao XCG 76 miljoen aan investeringen. De aangegeven verplichtingen voor investeringen bedragen XCG 62 miljoen per eind december 2024. Curaçao heeft geen leningen aangetrokken in 2024, en stelt ook in 2025 geen beroep te willen doen op de lopende inschrijving. Het Cft roept Curaçao op om de begroting hierop aan te passen, zodat de begroting een realistische weergave geeft van de praktijk.

Het land neemt XCG 13 miljoen op voor kapitaalvertrekkingen en deelnemingen zonder verdere toelichting. Het Cft verzoekt Curaçao opnieuw om een toelichting op deze post. Curaçao lost in 2024 XCG 68 miljoen af op ontvangen leningen. XCG 34 miljoen hiervan betreft de eerste annuïtaire aflossing in oktober 2024 op de liquiditeitssteunlening.

Liquiditeitspositie

Het saldo liquide middelen aan het einde van het vierde kwartaal 2024 bedraagt XCG 162 miljoen. Dit is een afname van XCG 60 miljoen ten opzichte van de stand ultimo 2023 (XCG 223 miljoen).

Schuldpositie

De totale schuldpositie van Curaçao is afgenomen van XCG 4.320 miljoen ultimo 2023 tot XCG 4.126 miljoen aan het eind van het vierde kwartaal 2024.¹³ De schuldquote komt uit op 65 procent van het bruto binnenlands product.¹⁴

Collectieve sector

Curaçao heeft nog niet gerapporteerd over de cijfers van de collectieve sector voor 2023.¹⁵ Door het ontbreken van deze rapportages kan het Cft niet vaststellen of er sprake is van een (dreigende) overschrijding van de (wettelijk gemaximeerde) rentelastnorm.¹⁶

Op 25 oktober 2024 verzocht het Cft Curaçao om de ontbrekende rapportages zo spoedig mogelijk aan te leveren.¹⁷ Ook vroeg het Cft om de vaststelling van de collectieve sector. De collectieve sector voor de jaren 2023 en 2024 had uiterlijk op 1 april 2022 vastgesteld moeten zijn.¹⁸ De collectieve sector voor de jaren 2025 en 2026 had uiterlijk op 1 april 2024 vastgesteld moet zijn.

Bijlage 2: Eindnoten

¹ Op 17 januari 2025 ontving het Cft van Curaçao de oorspronkelijke UR over het vierde kwartaal van 2024. De toelichting in deze rapportage was ontoereikend om op basis daarvan een advies uit te brengen. Het Cft verzocht Curaçao om een aanvullende toelichting, welke op 4 april 2025 is ontvangen.

² Op basis van artikel 18 van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Rft) reageert het Cft op de vierde UR 2024. Het toetsingskader voor de beoordeling van de UR wordt gevormd door de Rft aangevuld met de aanwijzing die de Rijksministerraad op 12 juli 2019 heeft gegeven aan het bestuur van Curaçao en die op 24 november 2020 is bijgesteld. Staatsblad 2019, 279, Besluit van 12 juli 2019, houdende het geven van een aanwijzing aan het bestuur van Curaçao tot aanpassing van de begroting 2019, rekening houdend met de in artikel 15 van de Rft genoemde normen. Bij besluit van 24 november 2020, nummer 2020002389, is bevestigd dat de aanwijzing na het Kroonberoep in stand blijft maar alleen nog zal bestaan uit het naleven van de aflossingsovereenkomst tussen het Algemeen Pensioenfonds Curaçao (APC) en het land Curaçao, waarbij het land zo mogelijk aanvullende aflossingen zal doen uit overschotten op de gewone dienst in de komende jaren.

³ Per 1 april 2025 kent Curaçao een nieuwe valuta, de Caribische gulden (XCG). Deze vervangt de Antilliaanse gulden (ANG). De waarde van beide muntsoorten is gelijk. Het Cft hanteert vanaf 1 april de nieuwe benaming.

⁴ Dit oordeel kent enige onzekerheid, vanwege het feit dat de begroting op onderdelen niet voldoet aan een volledige, ordelijke en controleerbare begroting (artikel 15, lid 2 van de Rft) en daarmee niet met zekerheid kan worden geconcludeerd dat aan de centrale begrotingsnorm wordt voldaan. Bij vaststelling van de jaarrekening over het desbetreffende begrotingsjaar kan op basis van het oordeel van de accountant (een goedkeurende verklaring wat betreft getrouwheid) pas met zekerheid worden beoordeeld of daadwerkelijk is voldaan aan de centrale begrotingsnorm.

⁵ De Landsverordening Comptabiliteit 2010 bepaalt dat oplevering van goederen en diensten ten laste van het voorgaande dienstjaar uiterlijk op 1 maart moet plaats vinden, tot 30 april kunnen wijzigingen in de financiële administratie van het voorgaande dienstjaar verwerkt worden.

⁶ Cft, kenmerk Cft 202500032, Uw reactie op het advies bij de vastgestelde begroting 2024, d.d. 25 maart 2025.

⁷ Cft, kenmerk Cft 202400071, Advies bij de ontwerpbegrotingswijziging 2024 van Curaçao, d.d. 26 juni 2024.

⁸ Cft, kenmerk 202400082, Zorgen bij uitvoering Roadmap, d.d. 18 juli 2024.

⁹ Conform artikel 24 van de Rft dient Curaçao jaarlijks te rapporteren over de uitgaven-, ontvangsten-, tekort- en schuld cijfers van de collectieve sector.

¹⁰ Conform artikel 23 van de Rft wijst Curaçao tweejaarlijks, uiterlijk per 1 april, aan welke rechtspersonen behoren tot de collectieve sector voor die jaren.

¹¹ In deze tabel is sprake van afronding op hele XCG miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.

¹² In deze tabel is sprake van afronding op hele XCG miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.

¹³ De schuldpositie is het verschil tussen de totale passiva en het eigen vermogen van het land. De standen ultimo 2023 en ultimo 2024 zijn afkomstig uit de vierde UR 2024.

¹⁴ Bij de berekening van de schuldquote is uitgegaan van een bbp voor 2024 van XCG 6.352 miljoen, ontleend aan CBCS, Economic Bulletin, d.d. maart 2025.

¹⁵ Conform artikel 24 van de Rft dient Curaçao jaarlijks te rapporteren over de uitgaven-, ontvangsten-, tekort- en schuld cijfers van de collectieve sector.

¹⁶ Artikel 15 lid 1 sub c en Artikel 16 lid 4 van de Rft.

¹⁷ Cft, kenmerk Cft 202400125, Rapportages collectieve sector en verzoek jaarrekeningen overheids(gelieerde) entiteiten, d.d. 25 oktober 2024.

¹⁸ Artikel 23 van de Rft.